

รายวิชา สังคมศึกษา

รหัสวิชา สด๖๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่องภูมิศาสตร์ แผนที่

ครูผู้สอน ครูวรัญญา แองสาย

เครื่องมือทางภูมิศาสตร์

แผนที่

จุดประสงค์

๑. บอกความหมายของเครื่องมือทางภูมิศาสตร์

ได้ถูกต้อง

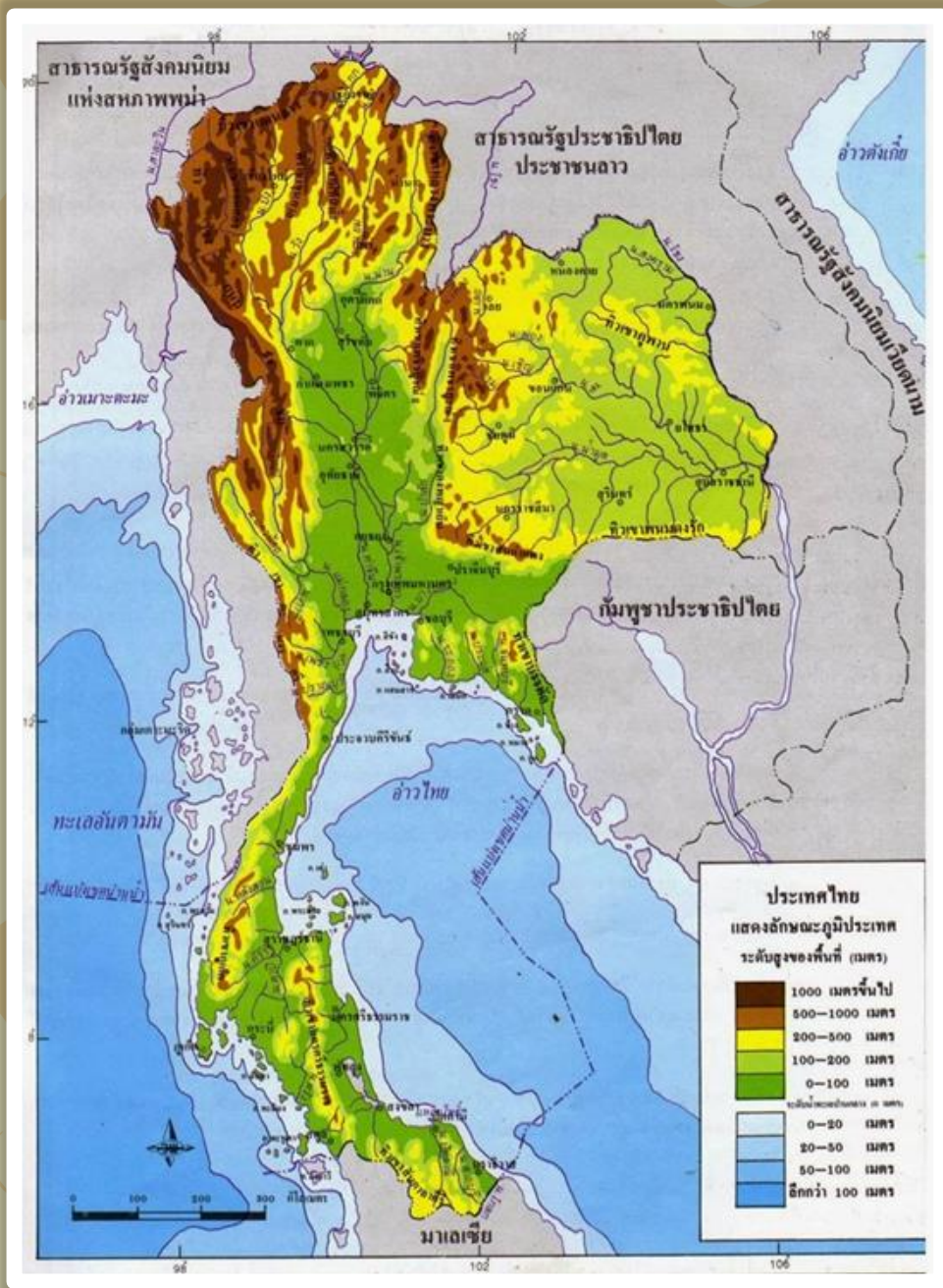
๒. ใช้แผนที่สืบค้นข้อมูลภูมิศาสตร์ที่กำหนดให้

ได้ถูกต้อง

๓. แสดงความคิดเห็นถึงประโยชน์ของเครื่องมือ

ทางภูมิศาสตร์

เพราะเหตุใดแต่ละพื้นที่จึงมีสี
แตกต่างกัน สีที่ปรากฏในแผนที่
บ่งบอกถึงลักษณะภูมิประเทศ
อย่างไรบ้าง ?

ภาพแผนที่ประเทศไทย จาก <http://jintatgrade5.blogspot.com>

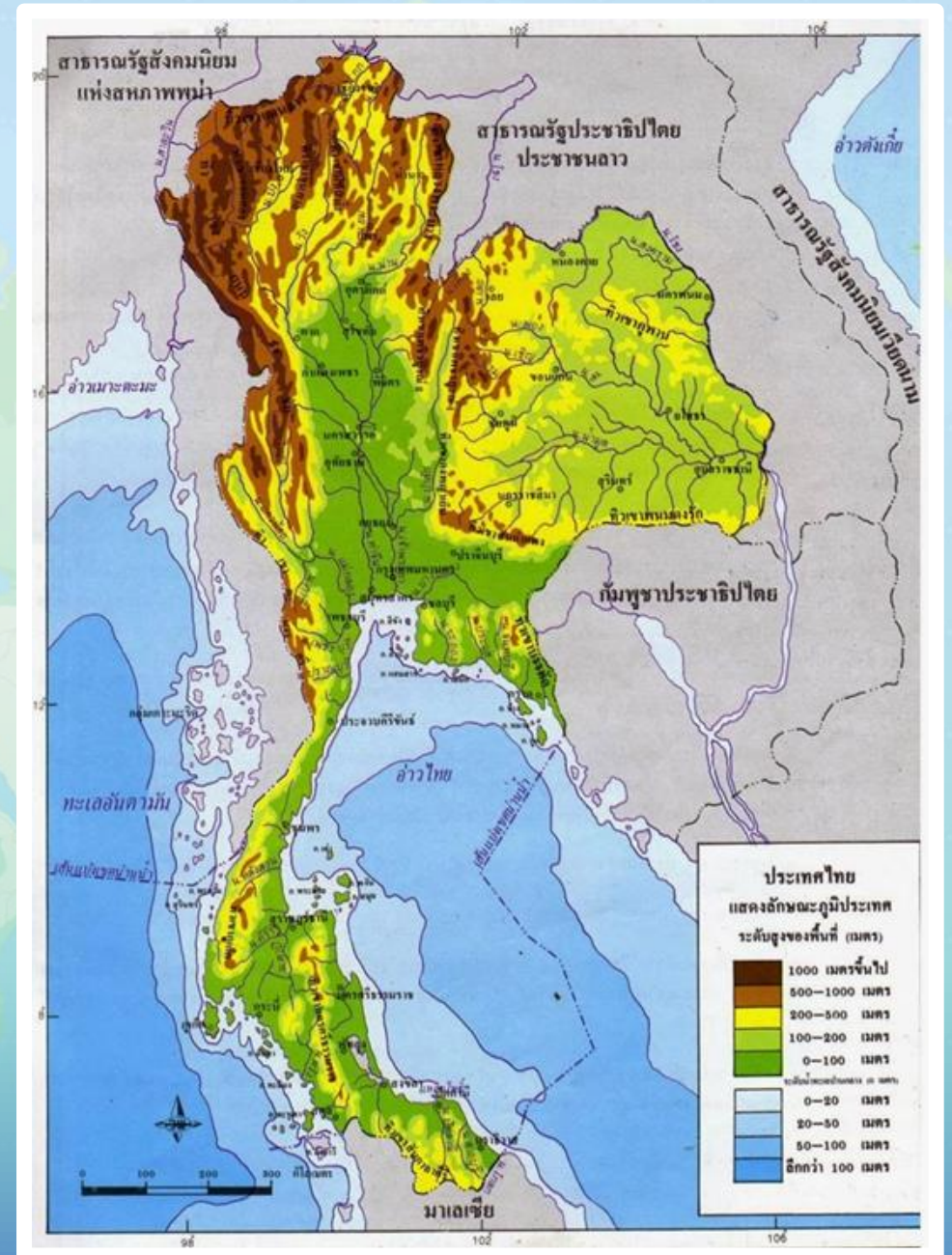

แผนที่

การจำลองสิ่งต่าง ๆ บนพื้นผิวโลก
มาย่อส่วนให้เล็กลง แล้วนำมาเขียน
ลงกระดาษแผ่นราบ สิ่งเหล่านี้แสดงบน
แผนที่โดยใช้สี เส้นหรือรูปร่างต่าง ๆ
ที่เป็นสัญลักษณ์แทน

ภาพแผนที่ประเทศไทย จาก <http://jintatgrade๕.blogspot.com>

ชื่อประเภทของแผนที่

เป็นสิ่งที่สำคัญในการทำให้ผู้ใช้
ได้ทราบว่าแผนที่ใช้กับเรื่องอะไร
แสดงรายละเอียดอะไรบ้าง เพื่อให้ผู้ใช้
นำไปใช้งานได้อย่างถูกต้อง และตรง
ความต้องการ

ภาพแผนที่ จาก <https://fifapao.wordpress.com/>

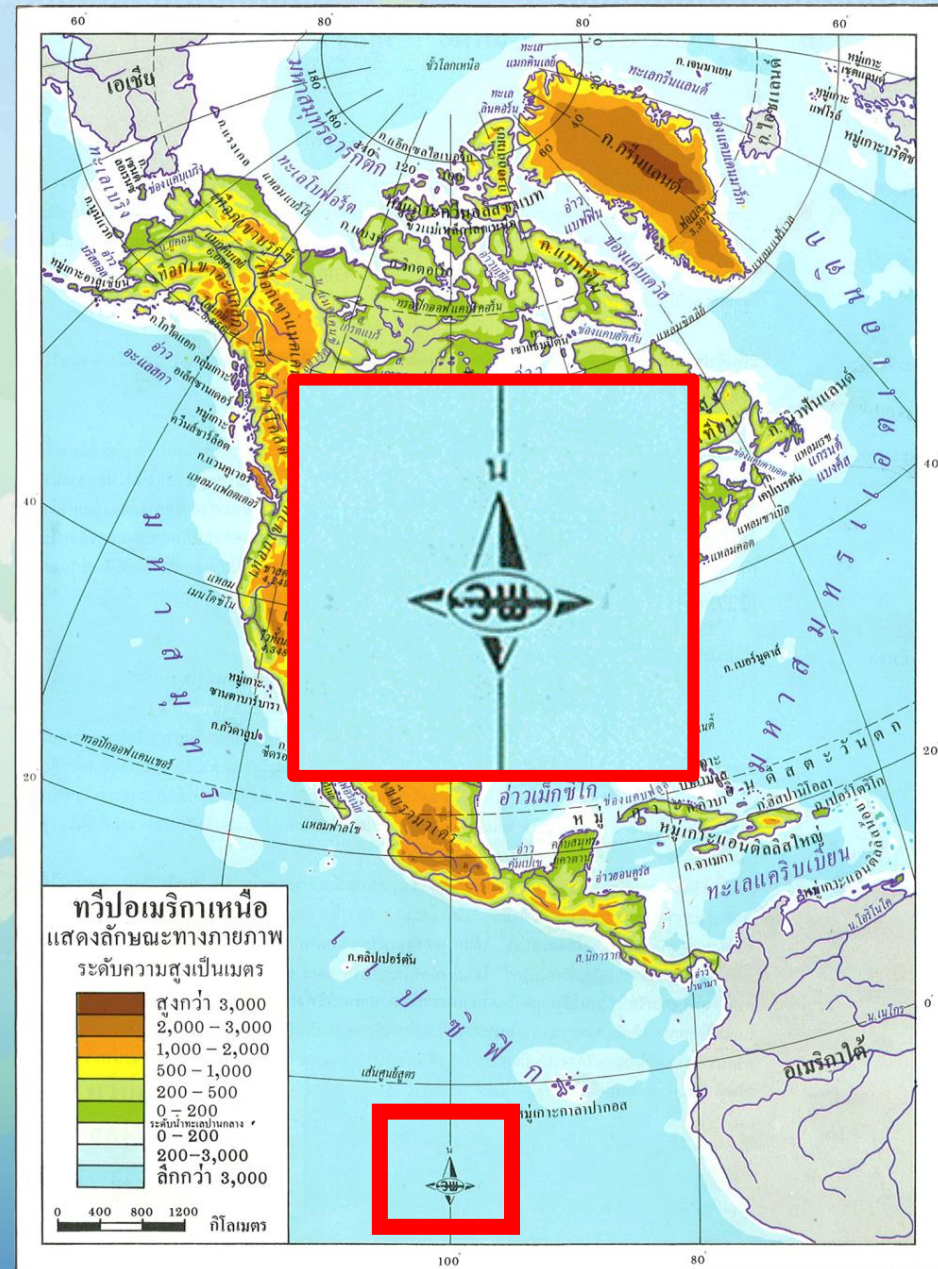

ทิศทาง

จะมีเส้นแนวตรงที่ใช้ในการชี้หรือเล็งสิ่งใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการอ่านแผนที่ โดยทั่วไปจะเขียนเป็นเครื่องหมายแสดงทิศเหนือเป็นทิศหลัก

ภาพแผนที่ จาก <https://fifapao.wordpress.com/>

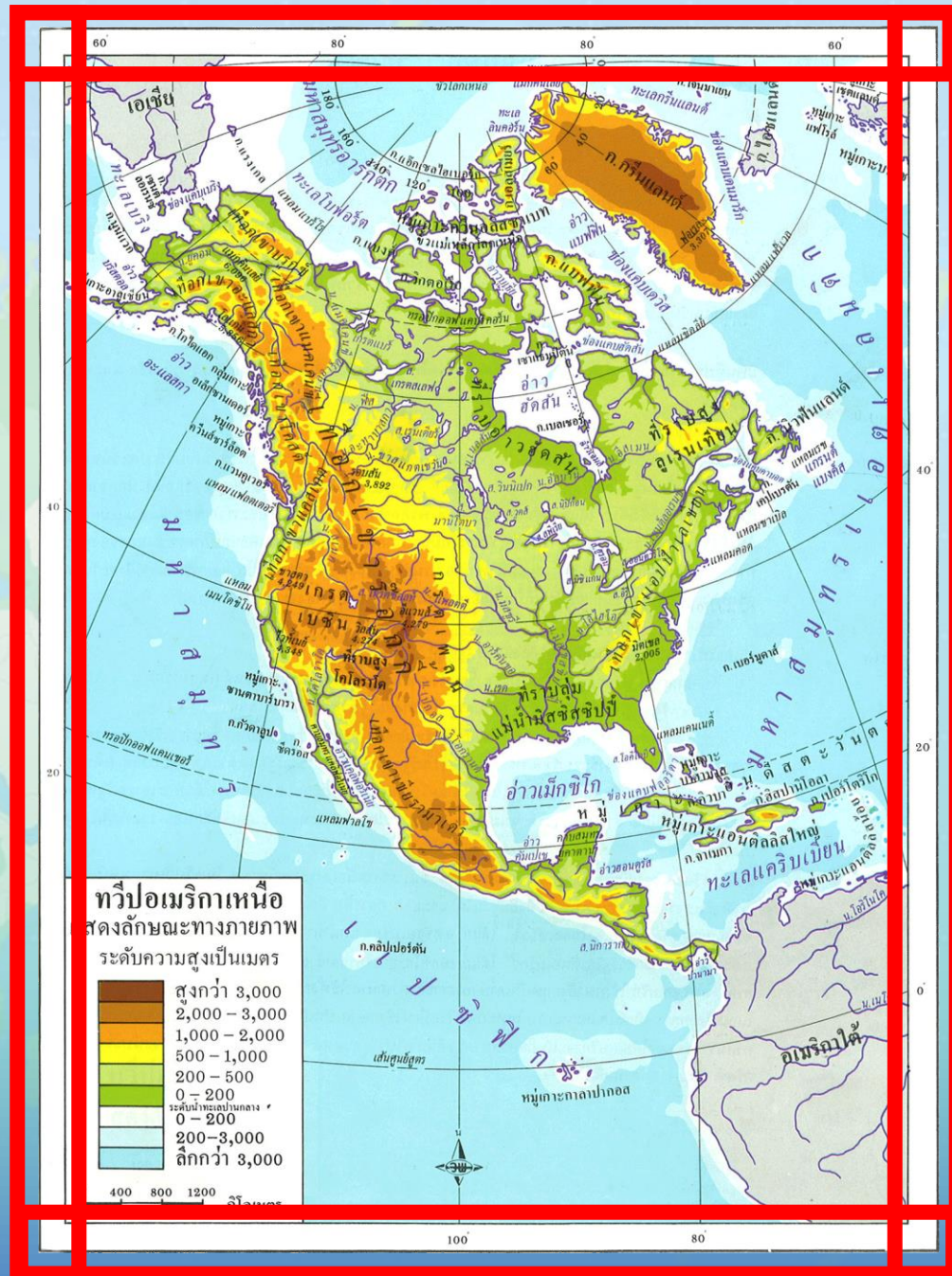

ขอบระวาง

จะทำให้ทราบถึงขอบเขตของพื้นที่
ในภูมิประเทศที่แสดงบนแผนที่นั้น ๆ ซึ่งจะ
บอกด้วยเส้นขนานเพื่อแสดงตำแหน่งละติจูด
และลองจิจูด และจะแสดงตัวเลขเพื่อบอกค่า
พิกัดภูมิศาสตร์ของตำแหน่งต่าง ๆ บนแผนที่
ผิวโลก

ภาพแผนที่ จาก <https://fifapao.wordpress.com/>

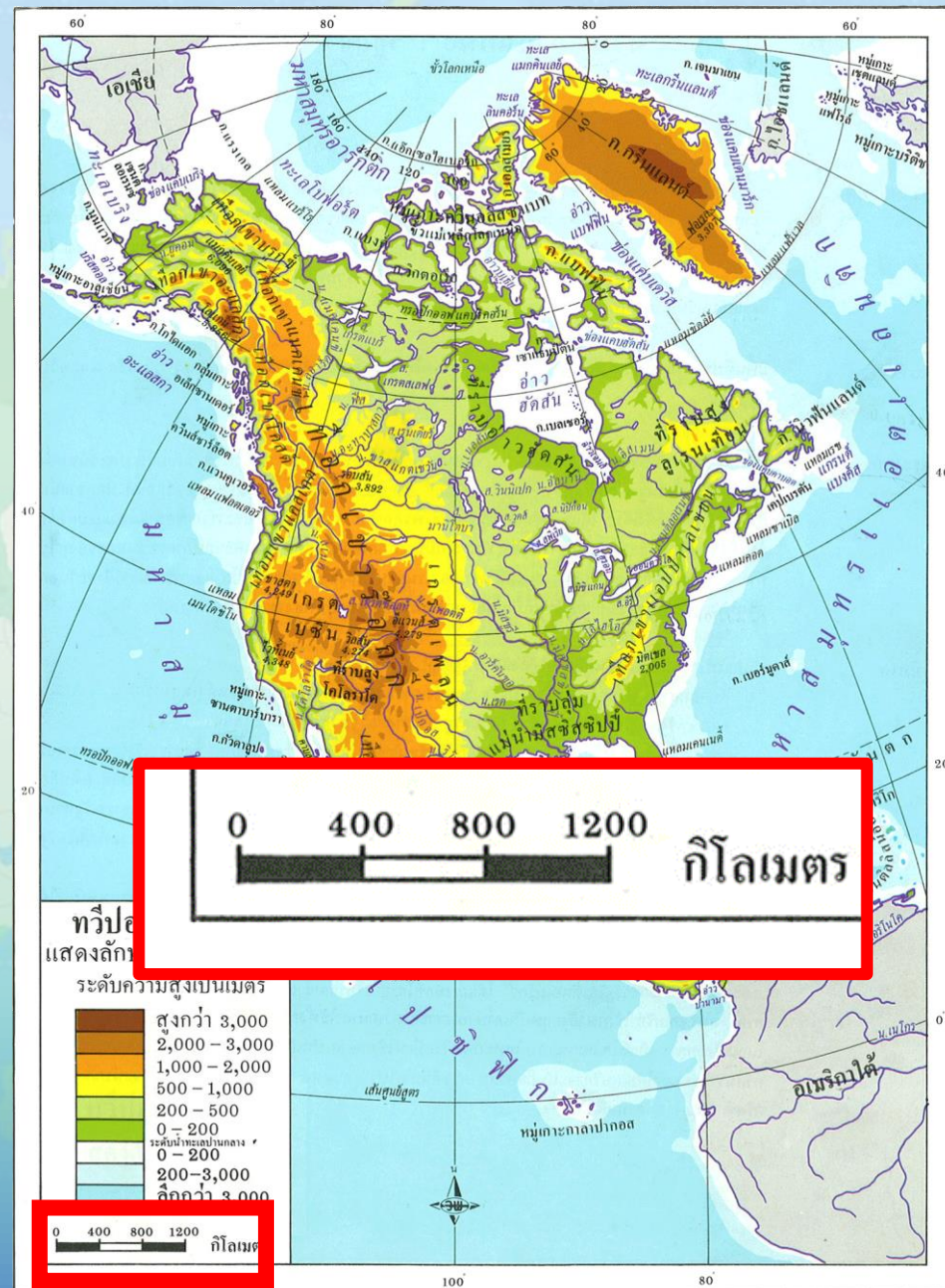

มาตราส่วน

เนื่องจากในแผนที่ ไม่สามารถที่จะแสดงทุกอย่างตามขนาดจริงได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องย่อส่วนลงมาจากระยะทางจริงในภูมิประเทศตามมาตราส่วน ซึ่งจะแสดงมาตราส่วนว่าย่อลงมาเท่าใด มาตราส่วนแผนที่โดยมากจะมี 3 ลักษณะ ได้แก่ มาตราส่วนแบบเศษส่วน มาตราส่วนคำพูด และมาตราส่วนแบบกราฟิก

ภาพแผนที่ จาก <https://fifapao.wordpress.com/>

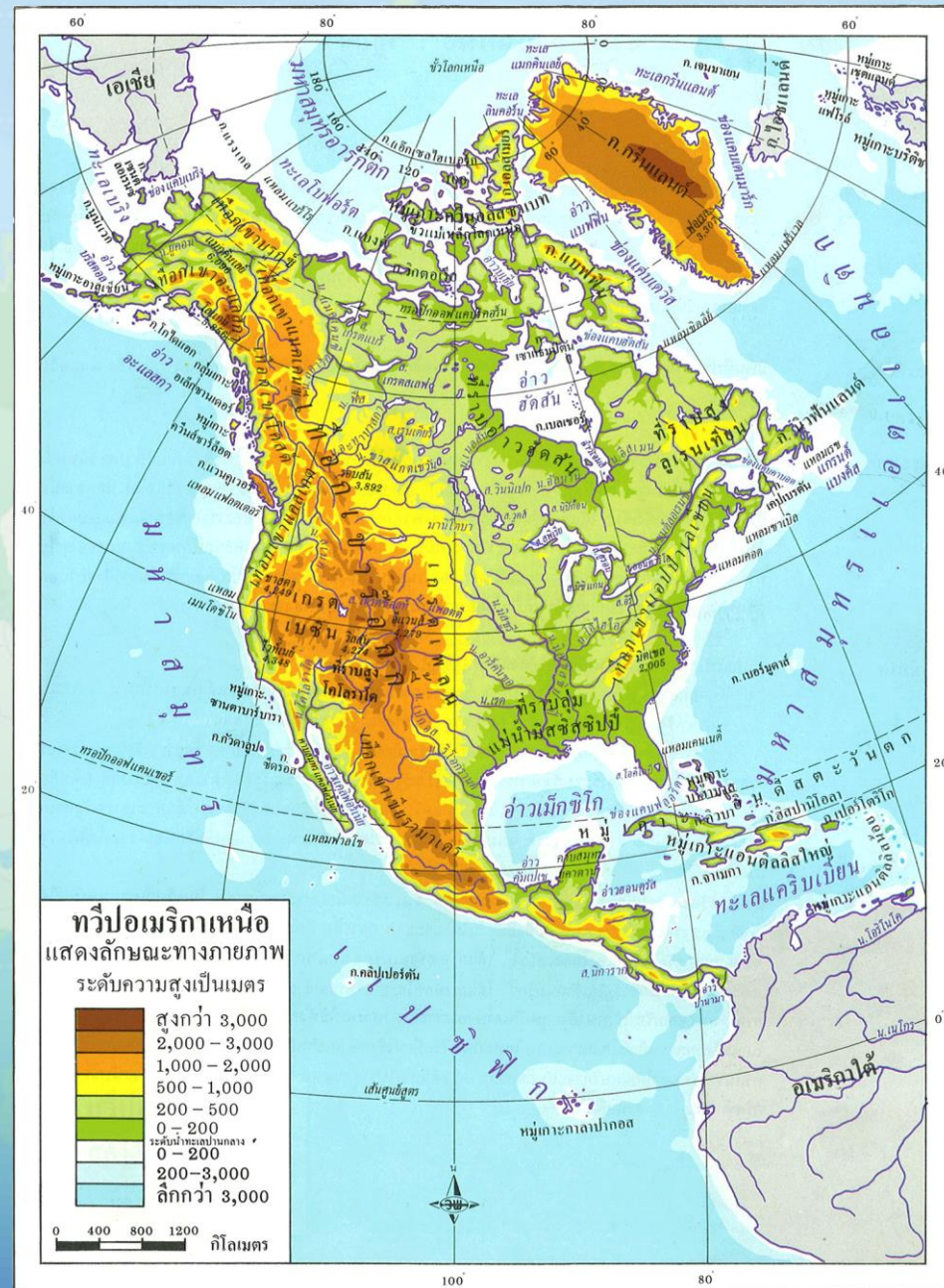

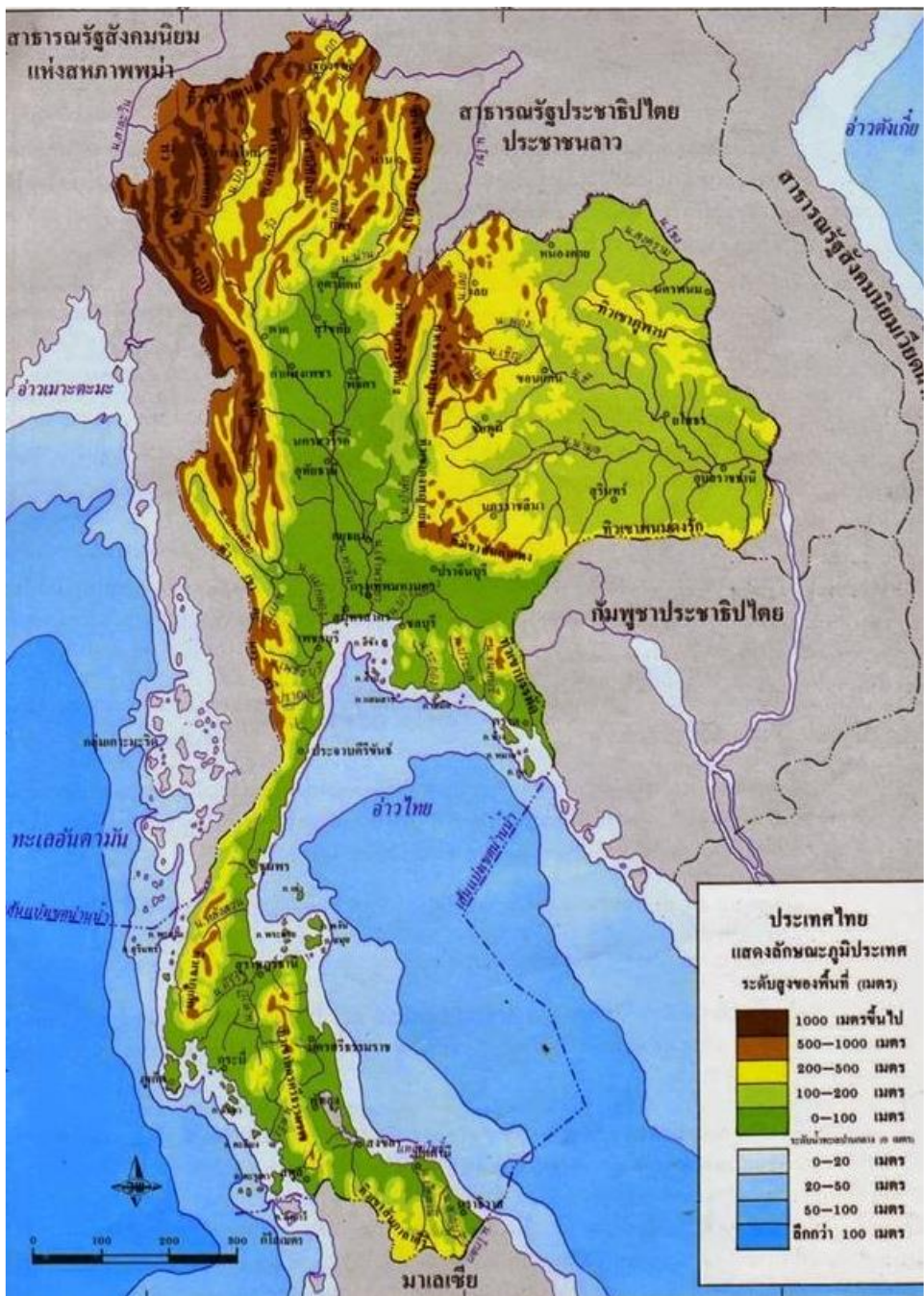
สัญลักษณ์

เป็นเครื่องหมายที่ใช้แทนสิ่งต่าง ๆ ในภูมิประเทศจริง เพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถอ่าน แพล และเข้าใจความหมายจากแผนที่ได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้แผนที่จะต้องมีคำอธิบายสัญลักษณ์ประกอบไว้ด้วยเสมอ บางครั้งใช้สีช่วยทำให้มีลักษณะเฉพาะและชัดเจนขึ้น

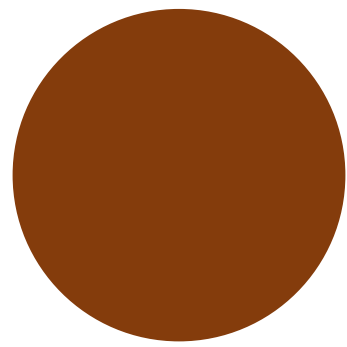
ภาพแผนที่ จาก <https://fifapao.wordpress.com/>

สีแสดงลักษณะภูมิประเทศ ในแผนที่

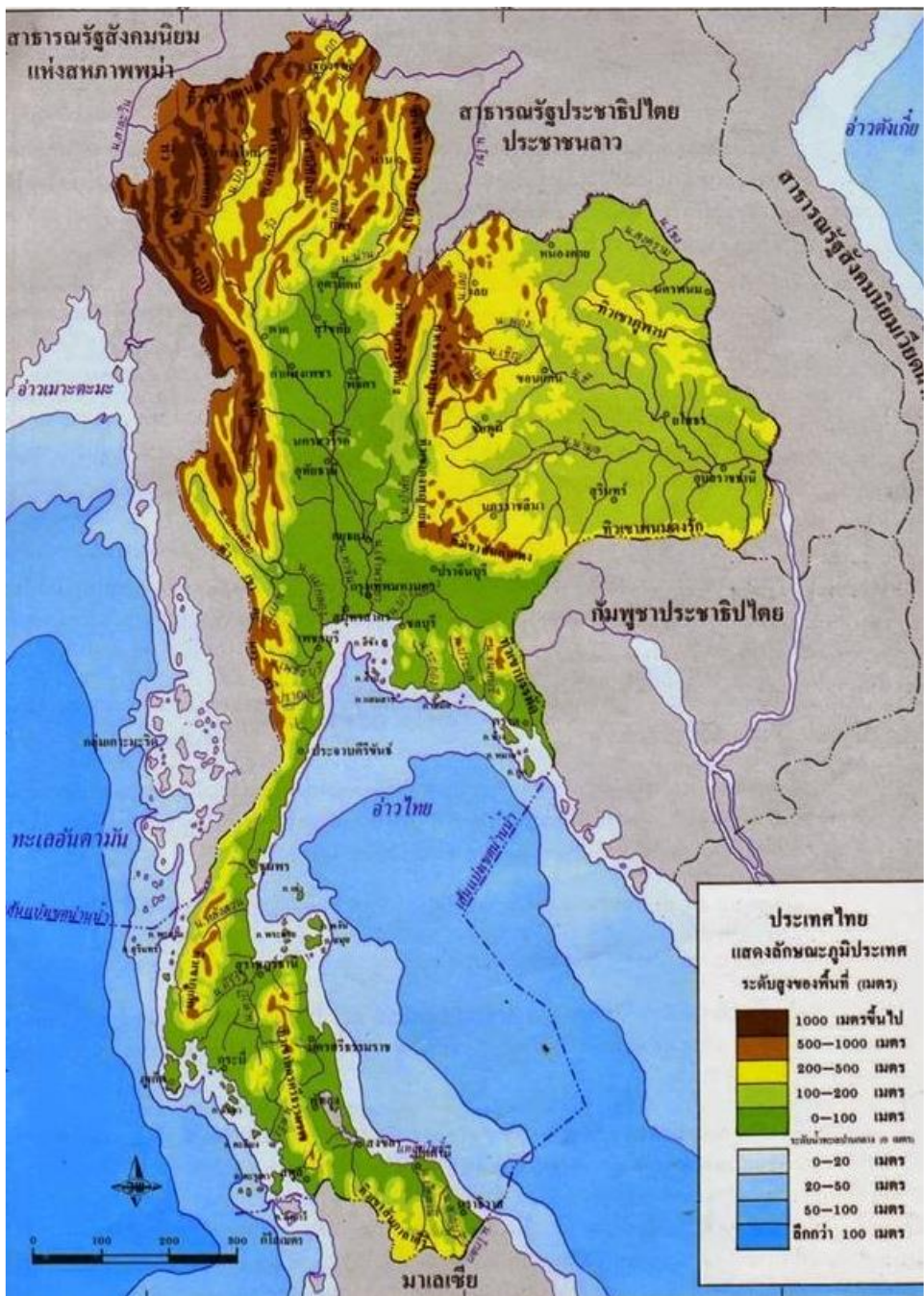
สีน้ำตาล

แสดงภูเขาสูง

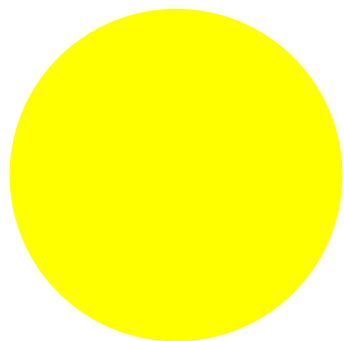

ภาพแผนที่ประเทศไทย จาก <http://jintatatgrade๕.blogspot.com>

สีแสดงลักษณะภูมิประเทศ ในแผนที่

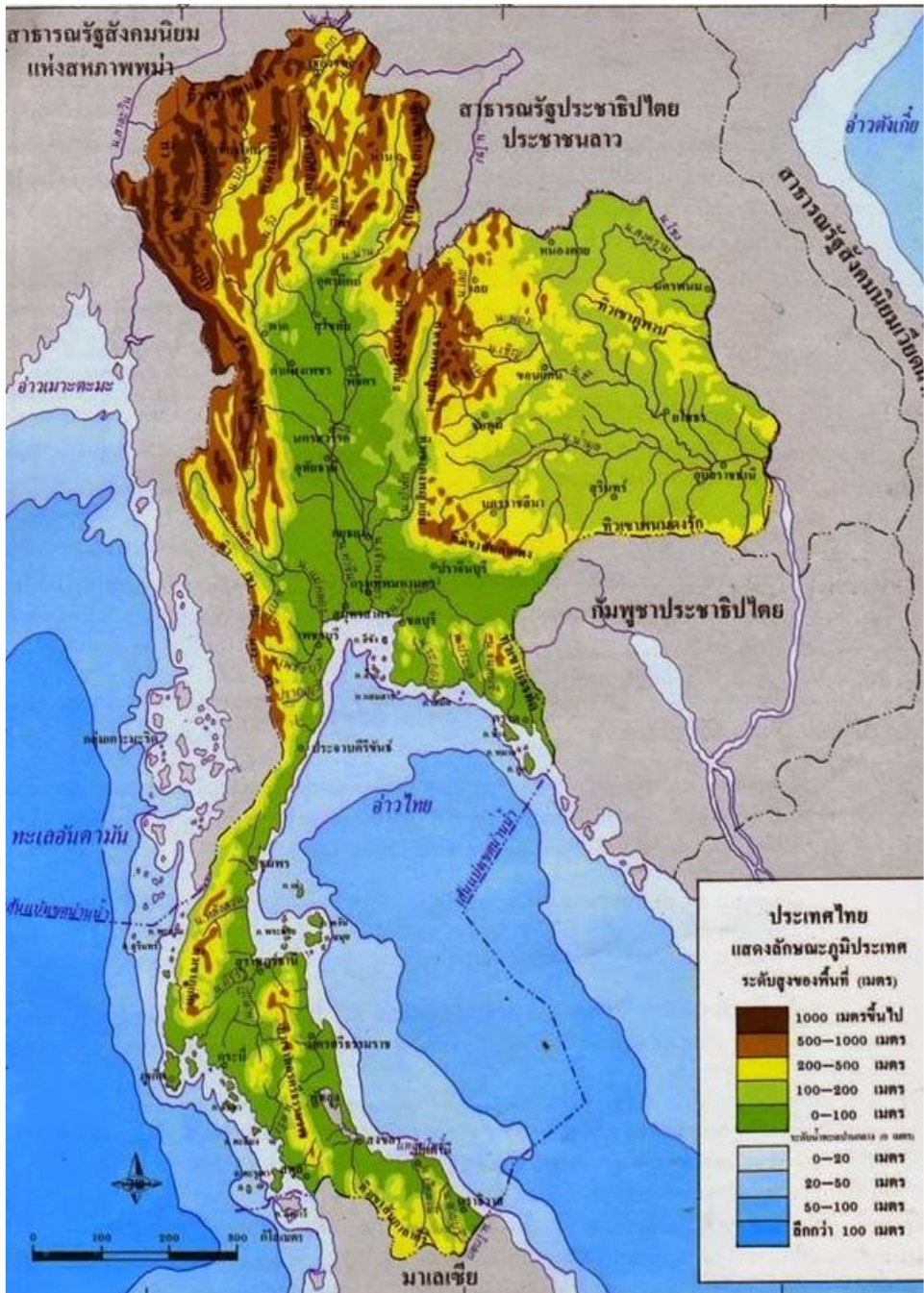
สีเหลือง

แสดงเนินเขาหรือที่สูง

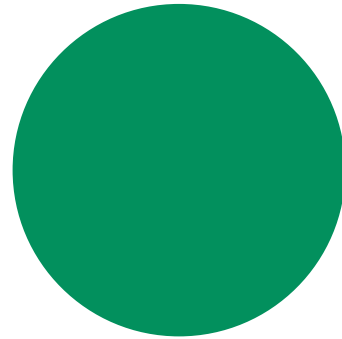

ภาพแผนที่ประเทศไทย จาก <http://jintatatgrade5.blogspot.com>

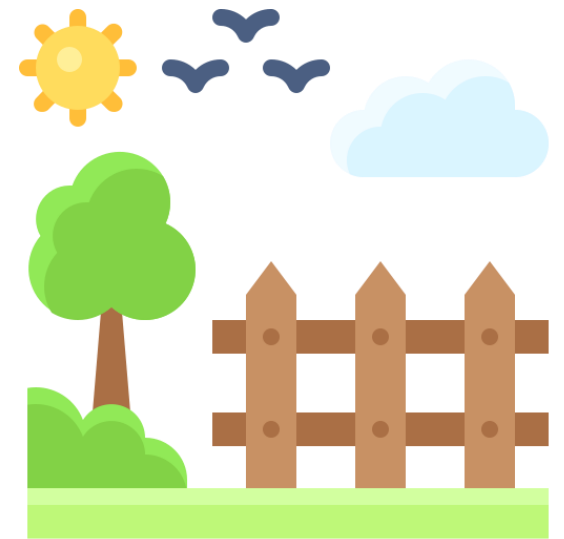

สีแสดงลักษณะภูมิประเทศ ในแผนที่

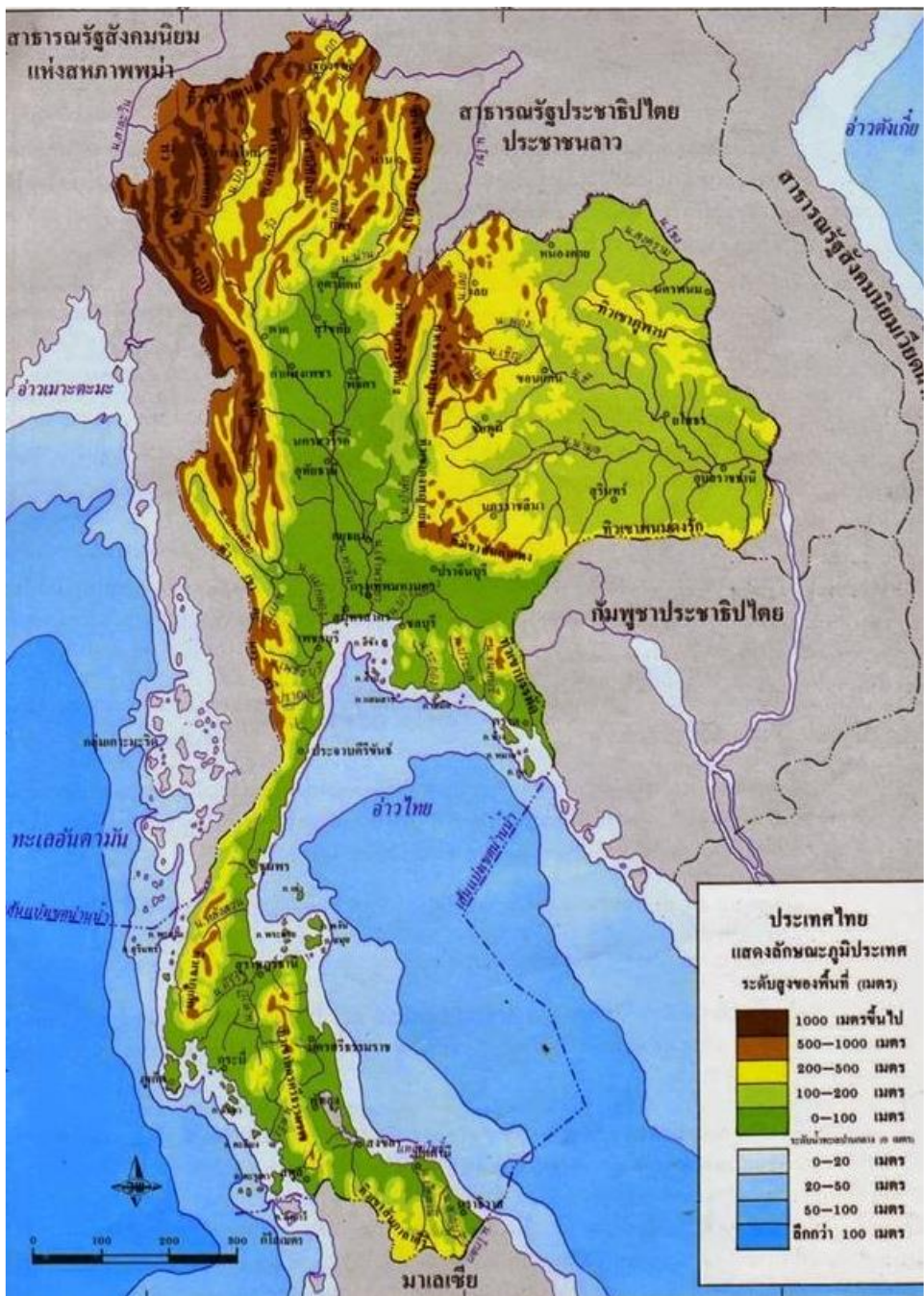
สีเขียว

แสดงพื้นที่ราบต่ำ

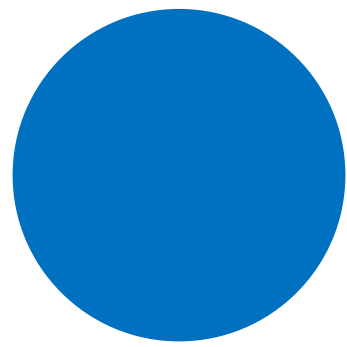

ภาพแผนที่ประเทศไทย จาก <http://jintatatgrade๕.blogspot.com>

สี่แสดงลักษณะภูมิประเทศ ในแผนที่

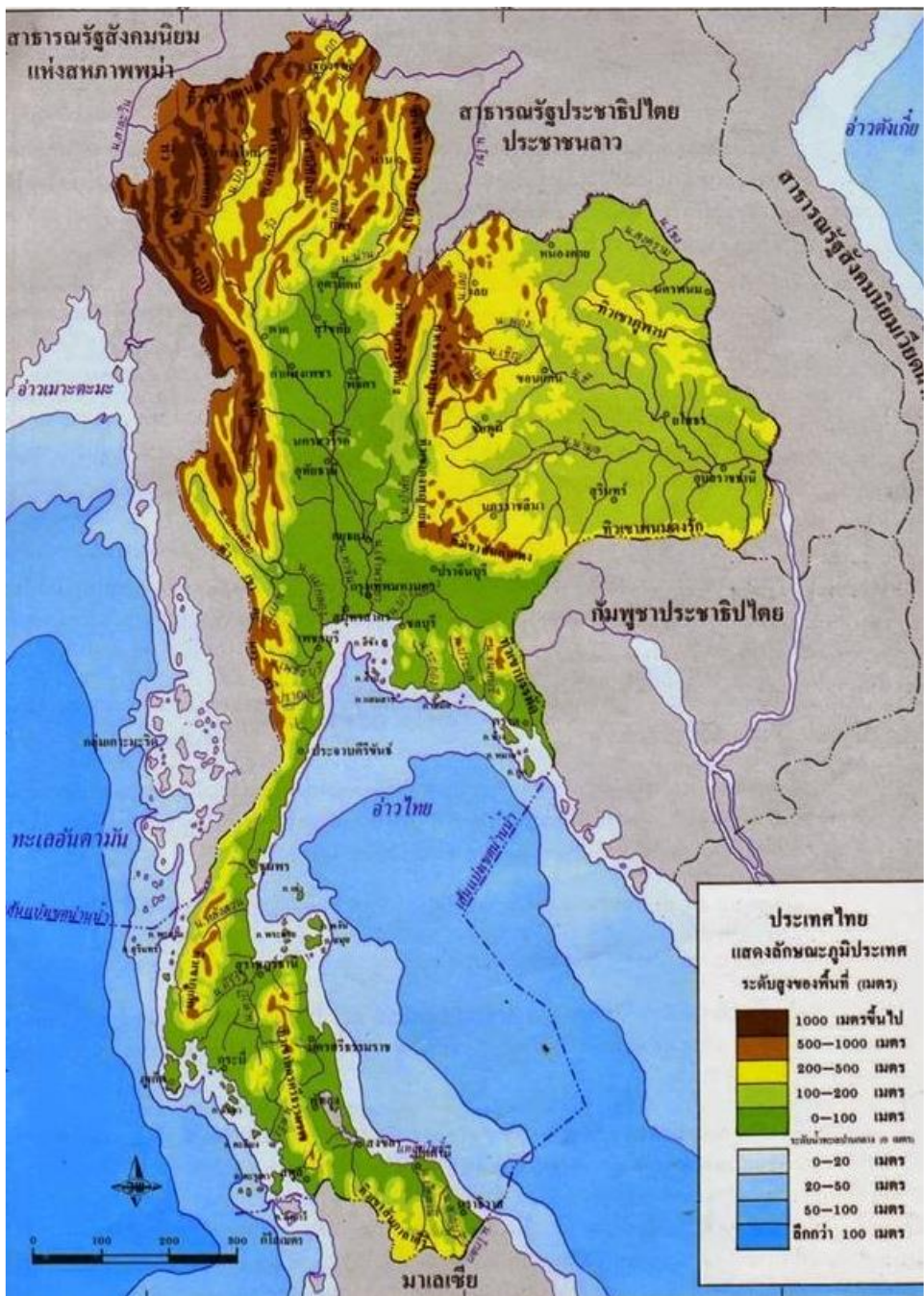
สี่ฟ้าเข้ม

แสดงทะเลลึก

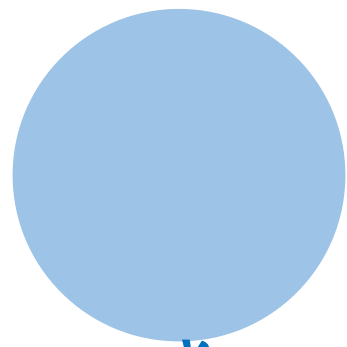

ภาพแผนที่ประเทศไทย จาก <http://jintatatgrade๕.blogspot.com>

ชี้แสดงลักษณะภูมิประเทศ ในแผนที่

สีฟ้าอ่อน

แสดงไหล่ทวีป
หรือเขตทะเลน้ำตื้น

ภาพแผนที่ประเทศไทย จาก <http://jintatatgrade๕.blogspot.com>

ประเภทของแผนที่

แผนที่อ้างอิง

แผนที่เฉพาะเรื่อง

แผนที่เล่ม

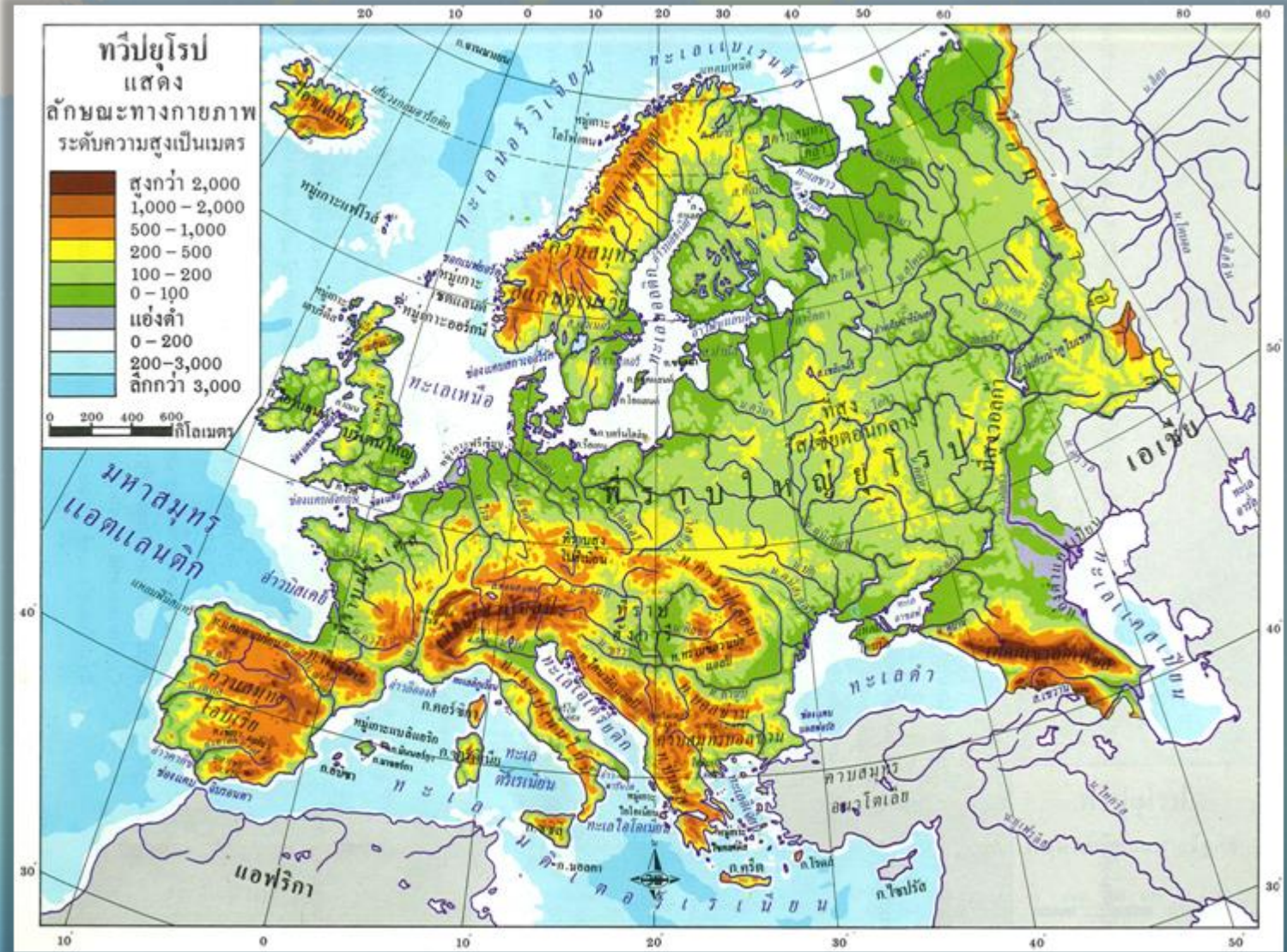
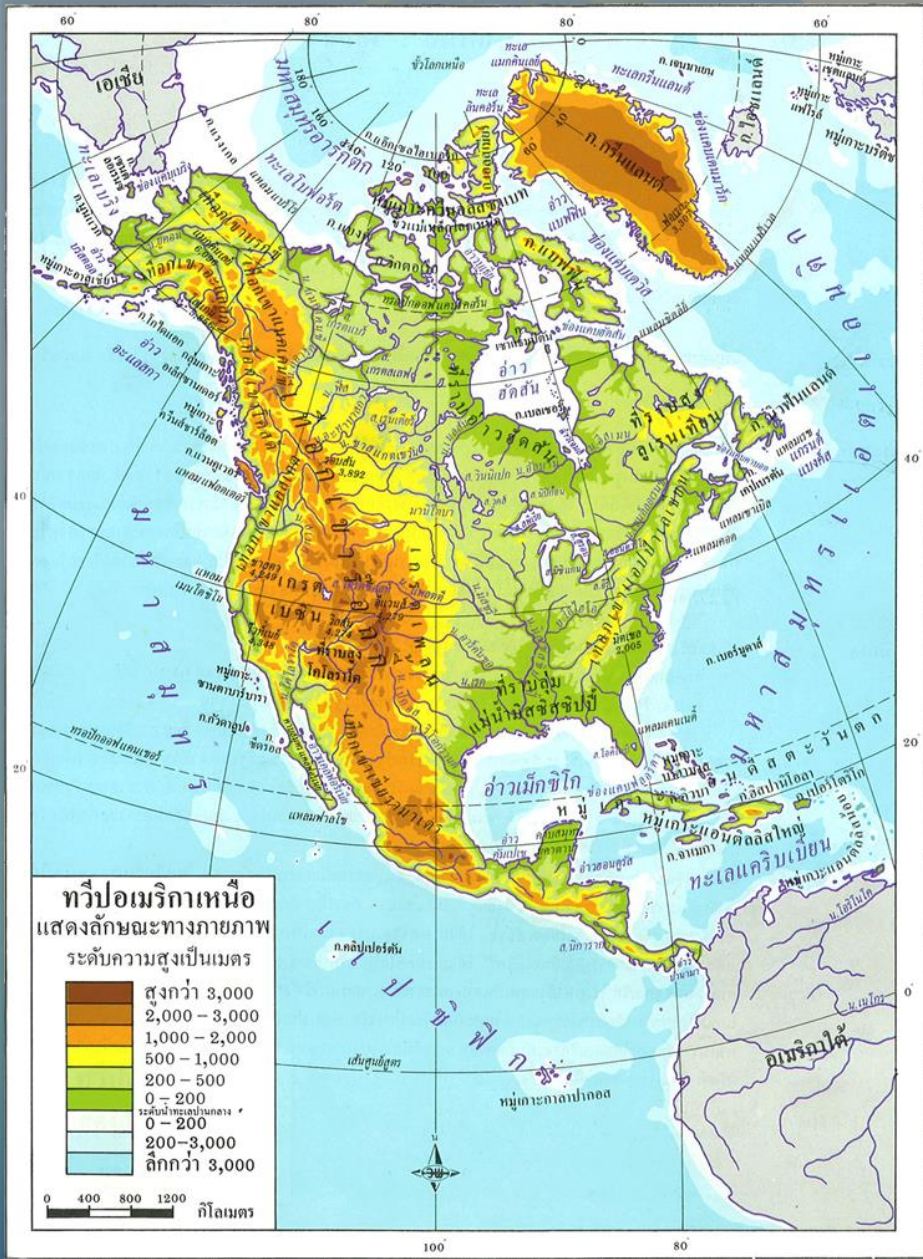
แผนที่อ้างอิง

ภาพแผนที่ จาก <https://fifapao.wordpress.com/>

แผนที่ เฉพาะเรื่อง

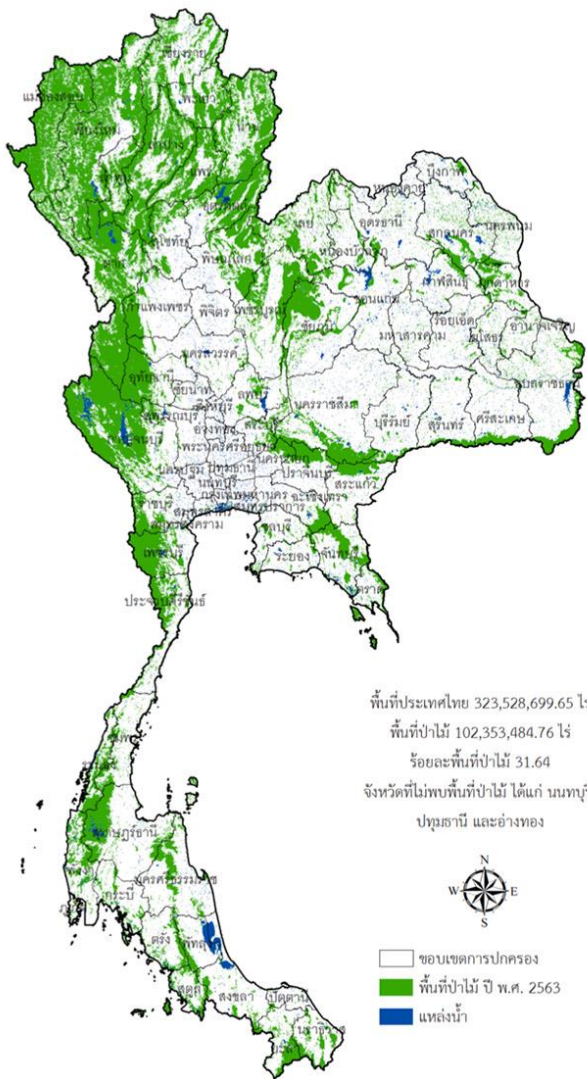
แผนที่เฉพาะเรื่อง

ซึ่งเป็นแผนที่ที่มีจุดประสงค์
เพื่อแสดงข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
โดยเฉพาะ โดยมีหลากหลาย
ประเภท

ภาพแผนที่ จาก <https://th.m.wikipedia.org/wiki>

แผนที่สภาพพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2563

แผนที่ป่าไม้ในไทย

ภาคเหนือ

ภาคกลาง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออก

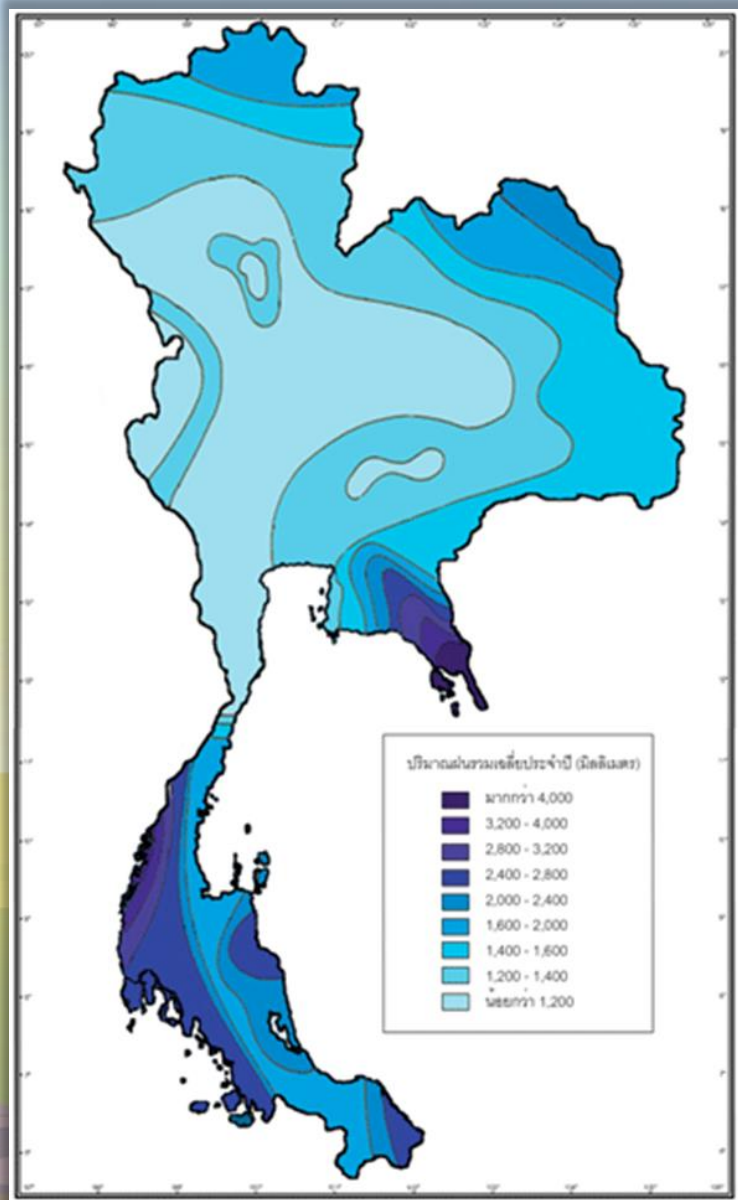
ภาคตะวันตก

ภาคใต้

แผนที่ปริมาณฝน

ภาคเหนือ

ภาคกลาง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออก

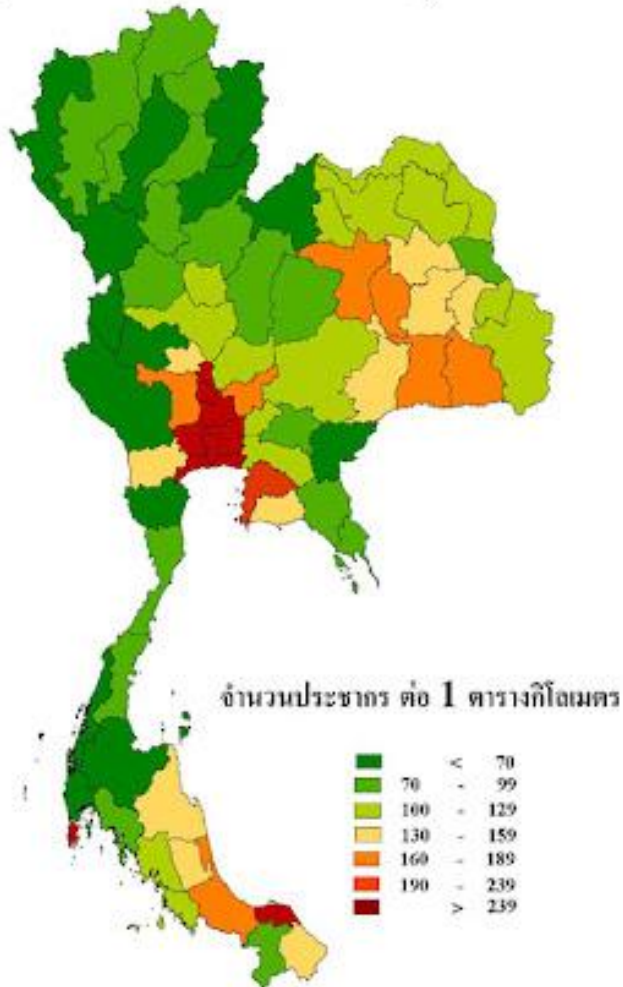

ภาคตะวันตก

ภาคใต้

แผนที่ 1 : ความหนาแน่นของประชากร
Map 1 : Population density

ภาพแผนที่ที่แสดงความหนาแน่นของประชากร

จาก <http://www.nso.go.th/sites/๒๐๑๔/Pages/pop/map-stat.aspx>

แผนที่แสดงความหนาแน่นของประชากร

- ภาคเหนือ
- ภาคกลาง
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ภาคตะวันออก
- ภาคตะวันตก
- ภาคใต้

แผนที่เล่ม

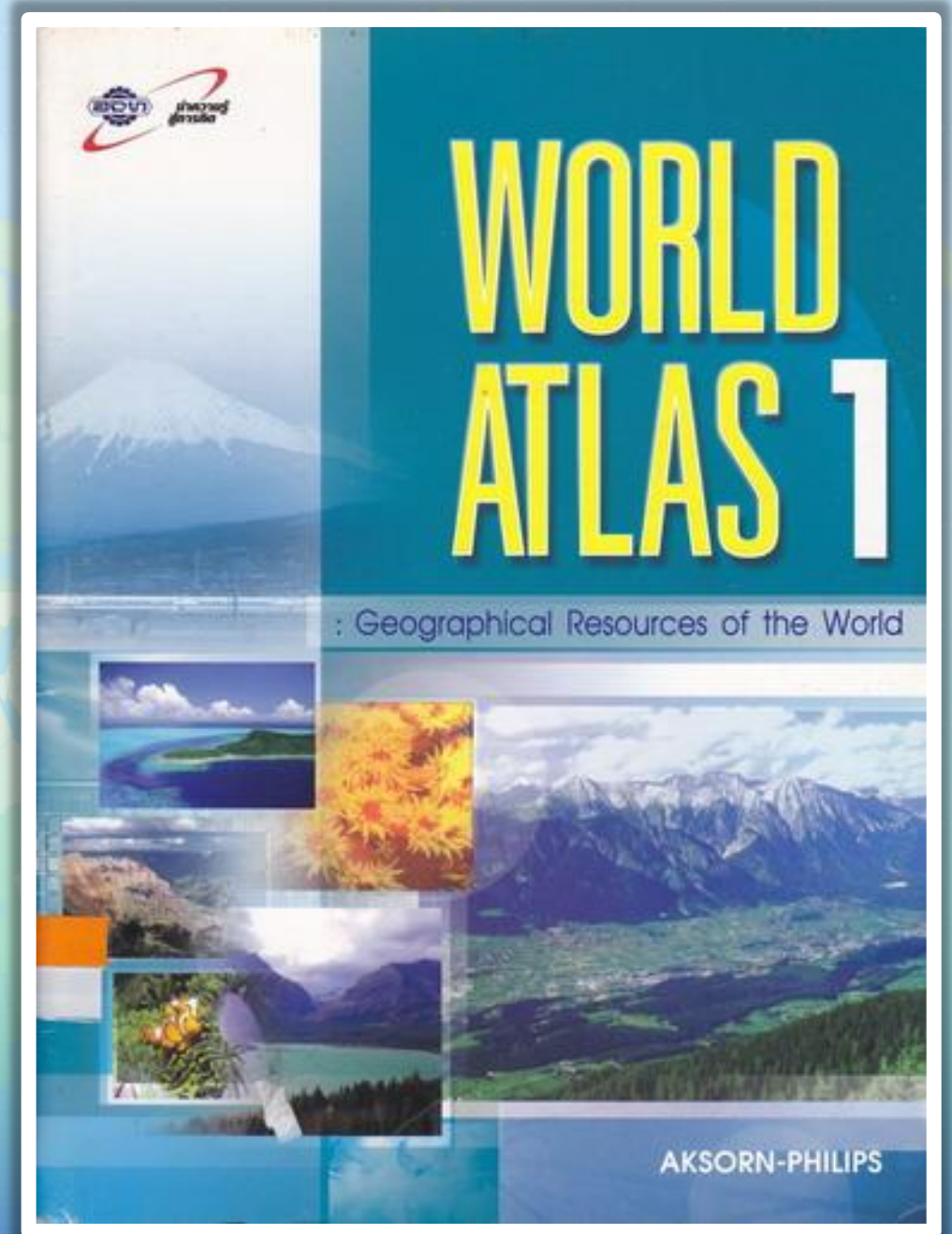

แผนที่เล่ม

แผนที่ที่รวมแผนที่ต่าง ๆ ทั้งลักษณะทางกายภาพ, ค่าเฉลี่ยของฝน, ค่าเฉลี่ยอุณหภูมิทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางด้านประชากร และอื่น ๆ รวมเอาไว้ในเล่มเดียวกัน

WORLD ATLAS 1

: Geographical Resources of the World

AKSORN-PHILIPS

AKSORN - PHILIPS

WORLD

ATLAS 2

Continents and Countries of the world

ประโยชน์ ของแผนที่

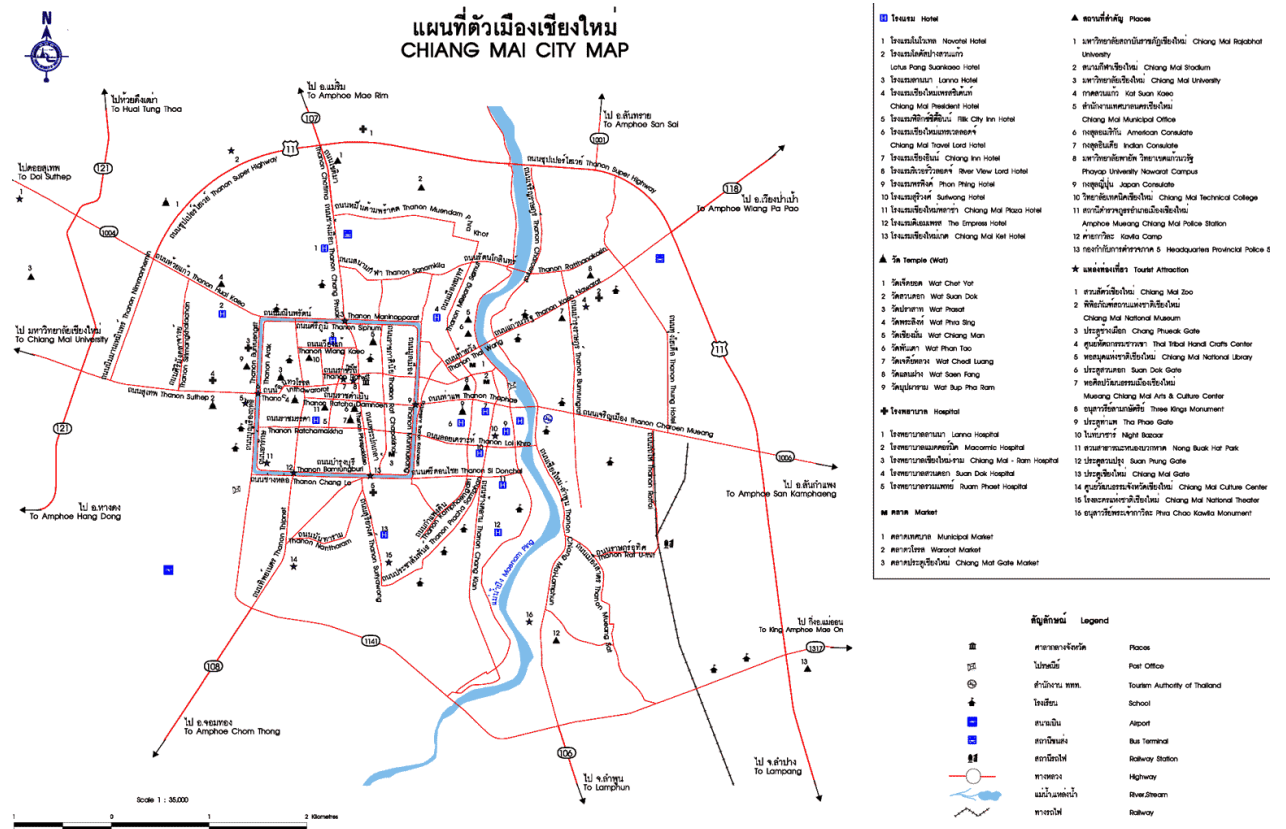

ประโยชน์ของแผนที่

๑. ใช้ในชีวิตประจำวัน

เช่น ใช้แสดงเส้นทางคมนาคม
ในการเดินทาง

ภาพแผนที่ จาก <https://www.topchiangmai.com>

ประโยชน์ของแผนที่

๒. ใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

แผนที่ที่มีประโยชน์ในการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว การวางแผนการท่องเที่ยว รวมถึงการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

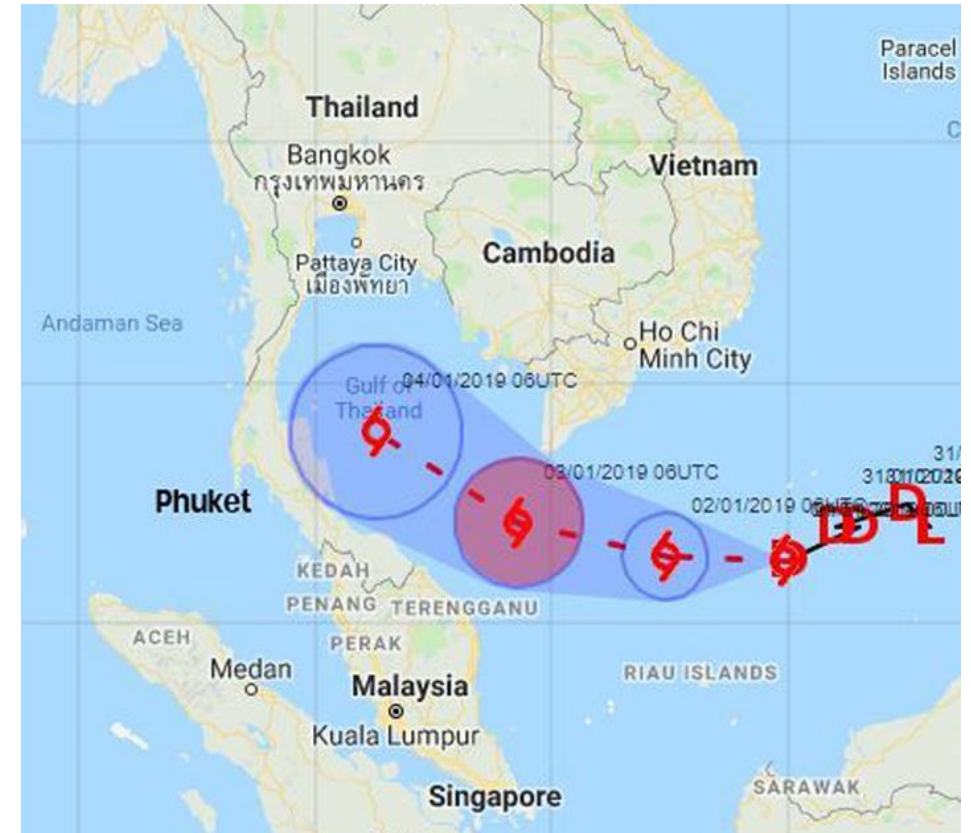

ภาพแผนที่ จาก <https://www.ma-krabi.com/>

ประโยชน์ของแผนที่

๓. ใช้ในการรายงานปรากฏการณ์
ธรรมชาติ เช่น แผนที่แสดงอุณหภูมิ
แผนที่แสดงการเคลื่อนที่ของพายุ
ซึ่งทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

ภาพแผนที่ จาก <https://ngthai.com/science/๑๖๗๘๖/forecast-storm-patch/>

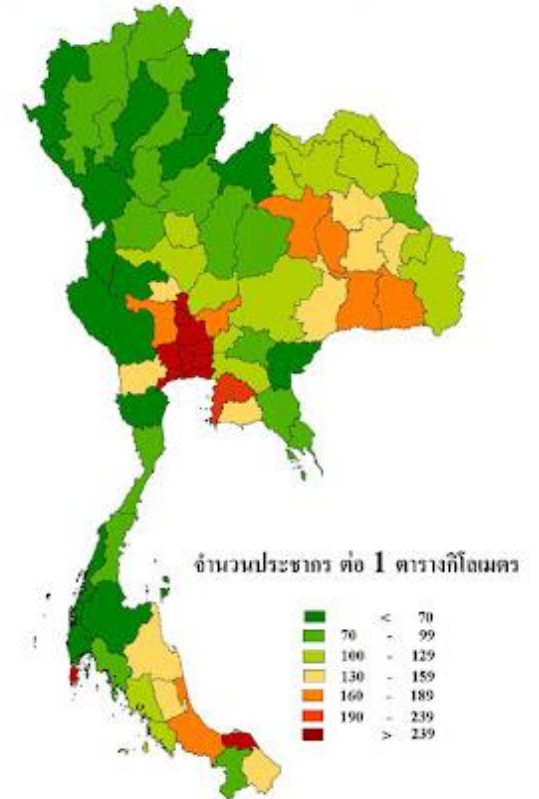

ประโยชน์ของแผนที่

๔. ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น แผนที่แสดงความหนาแน่นของประชากร แผนที่แสดงแหล่งปลูกพืชเศรษฐกิจ ซึ่งช่วยทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

แผนที่ 1 : ความหนาแน่นของประชากร
Map 1 : Population density

ภาพแผนที่แสดงความหนาแน่นของประชากร

จาก <http://www.nso.go.th/sites/๒๐๑๔/Pages/pop/map-stat.aspx>

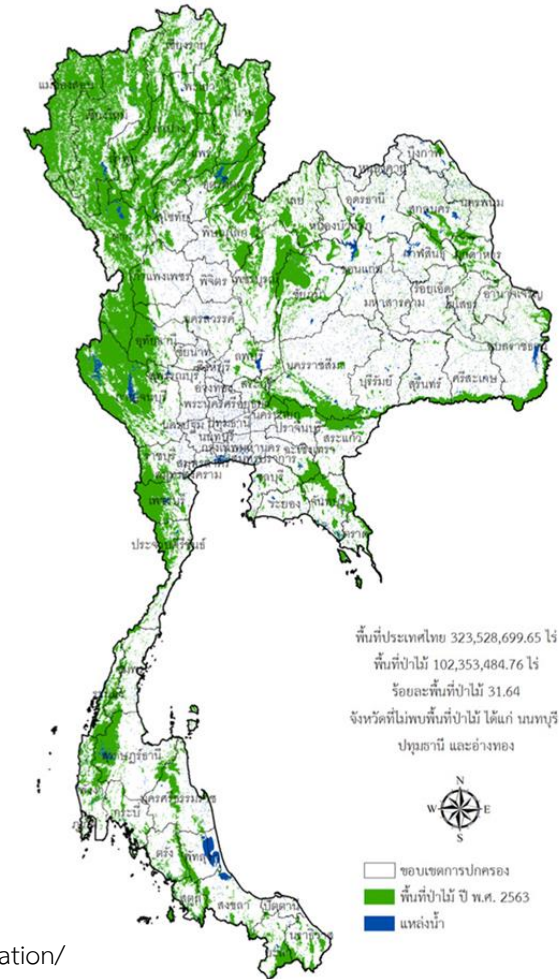

ประโยชน์ของแผนที่

๕. ใช้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่

เช่น ศึกษาชนิด คุณภาพ และการกระจายดิน
ธรณีวิทยา ป่าไม้

แผนที่สภาพพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2563

ภาพแผนที่ จาก <https://www.salika.co/๒๐๒๑/๐๓/๑๖/thailand-forest-situation/>

กิจกรรม “นักล่าพิภด”

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันค้นหาสถานที่
จากแผนที่แสดงลักษณะทางกายภาพ ดังนี้

- อ่าวไทย - ดอยอินทนนท์
- ที่ราบลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยา
- แม่น้ำโขง - ที่ราบสูงโคราช

กิจกรรม “Geo Challenge”

ให้นักเรียนออกมาระบุตำแหน่งในแผนที่
แสดงลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย
ที่สอดคล้องกับข้อความ

ให้เปิดแผ่นป้าย และปฏิบัติตามคำสั่งในแผ่นป้าย

๑

๒

๓

ให้เปิดแผ่นป้าย และปฏิบัติตามคำสั่งในแผ่นป้าย

“A ต้องการไป
ห้องเทียบบนภูเขาสูง
ที่อากาศเย็น
ตลอดปี”

“B ต้องการไป
ห้องเทียบดำน้ำที่
ทะเล ฝั่งอันดามัน”

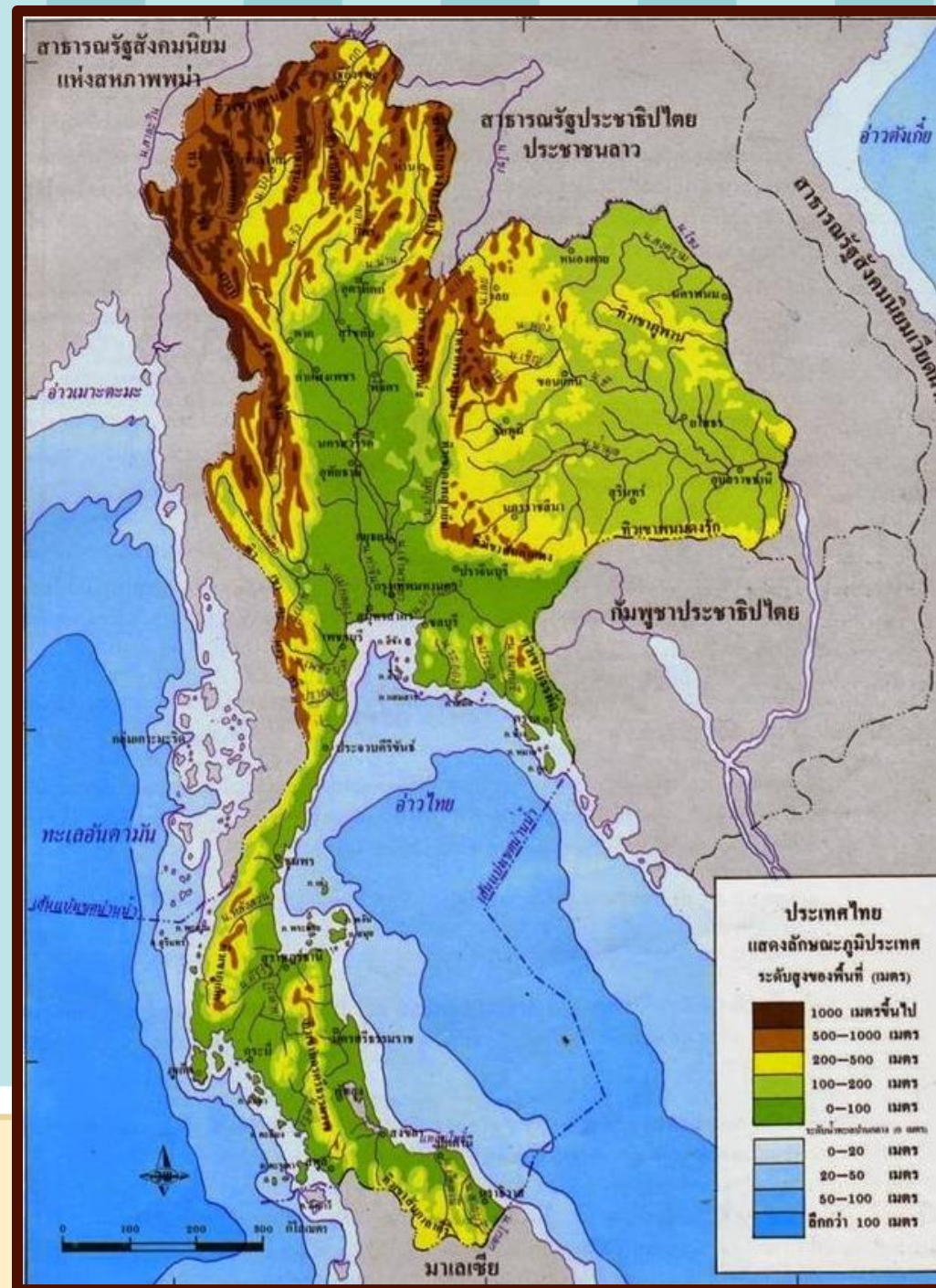
“C ต้องการทำนา
ข้าวบนที่ราบลุ่ม
แม่น้ำขนาดใหญ่”

กิจกรรม “Geo Challenge”

“A ต้องการไป
ท่องเที่ยวบนภูเขาสูง
ที่อากาศเย็น
ตลอดปี”

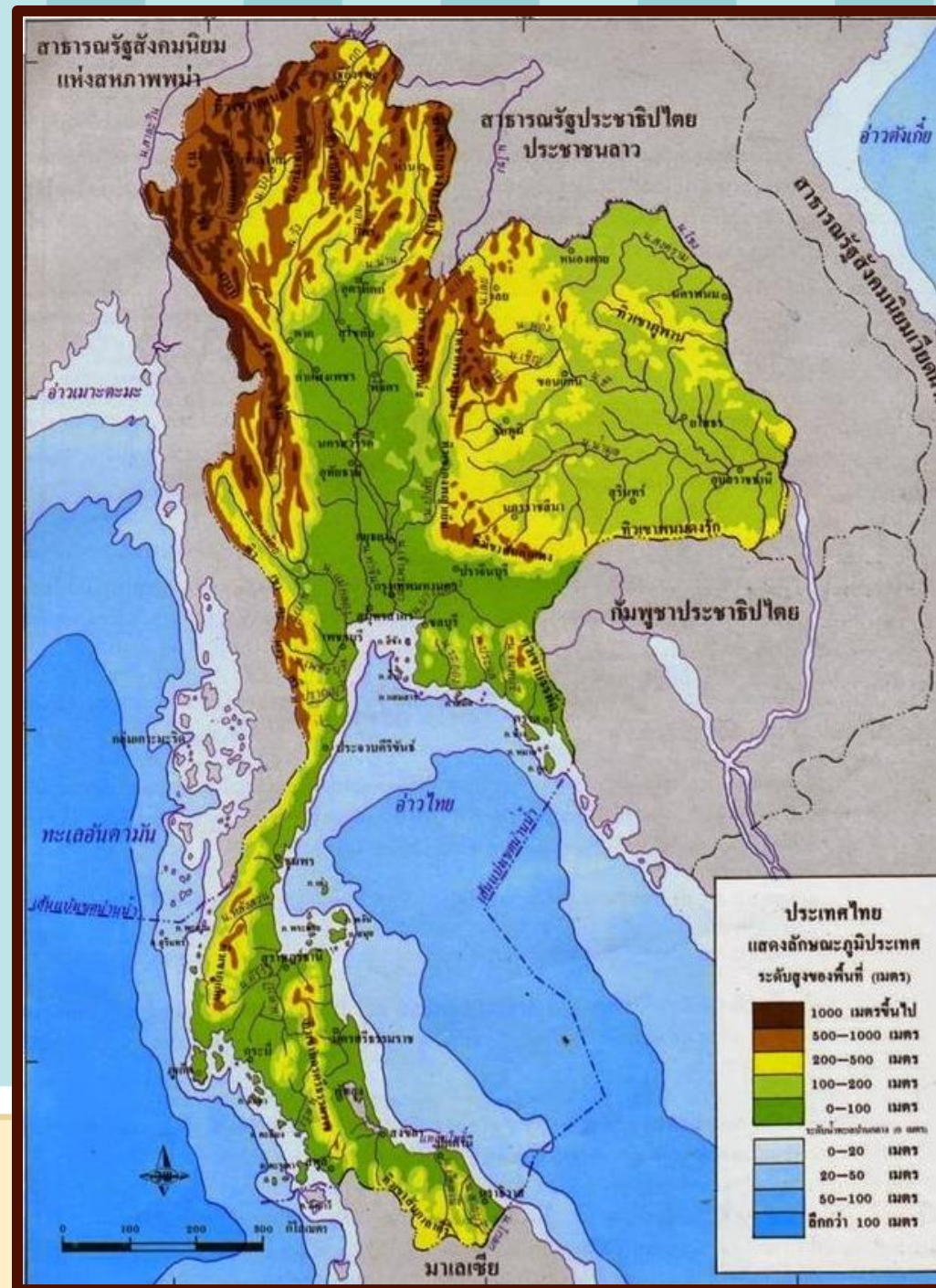

กิจกรรม“Geo Challenge”

“B ต้องการไป
ท่องเที่ยวดำน้ำที่
ทะเล ฝั่งอันดามัน”

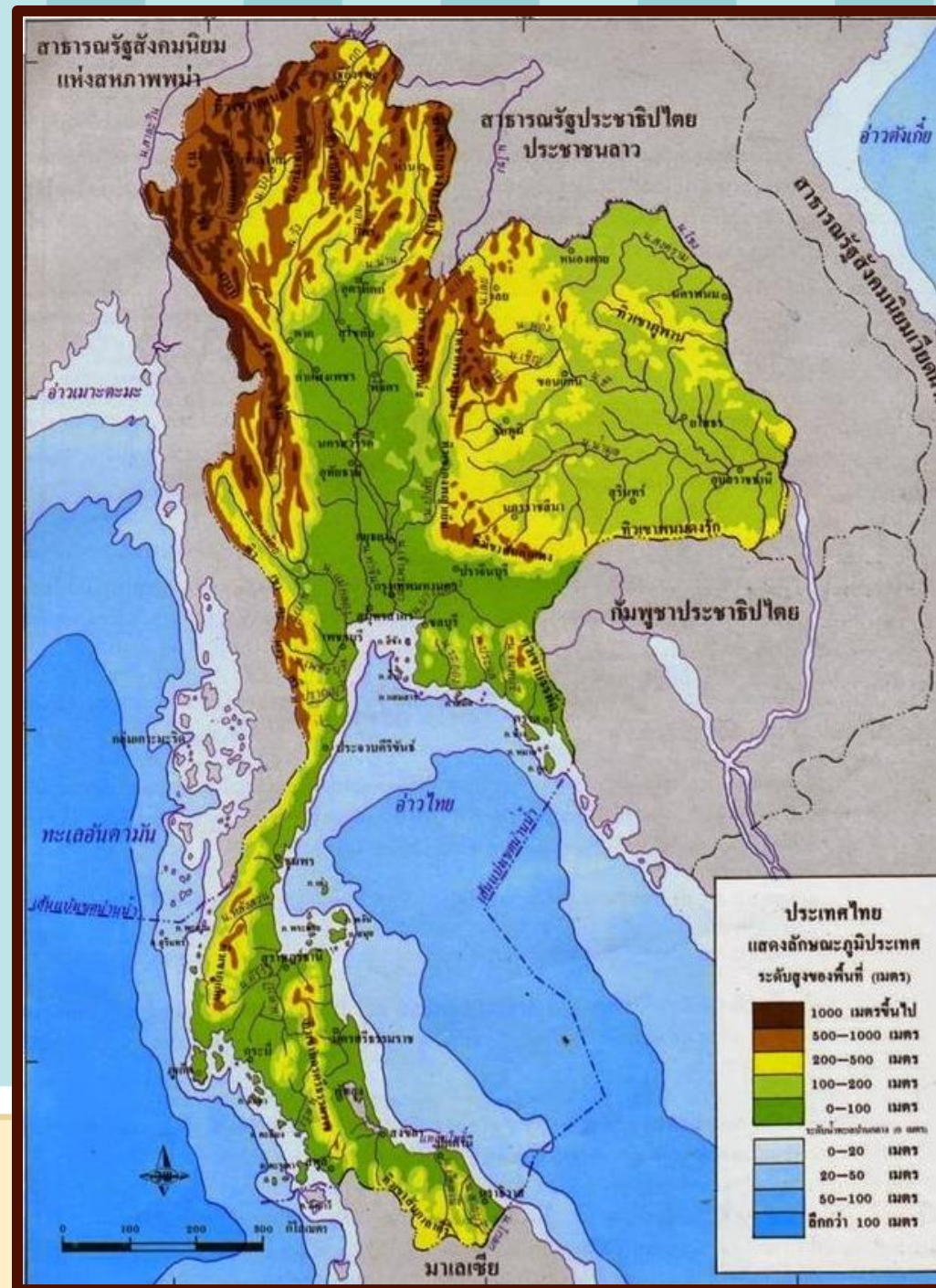

กิจกรรม“Geo Challenge”

“C ต้องการทำนาข้าว
บนที่ราบลุ่มแม่น้ำ
ขนาดใหญ่”

๕ ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจง
ในการทำกิจกรรมนักเรียน

นักเรียนทำใบงานที่ ๑
เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์
แผนที่

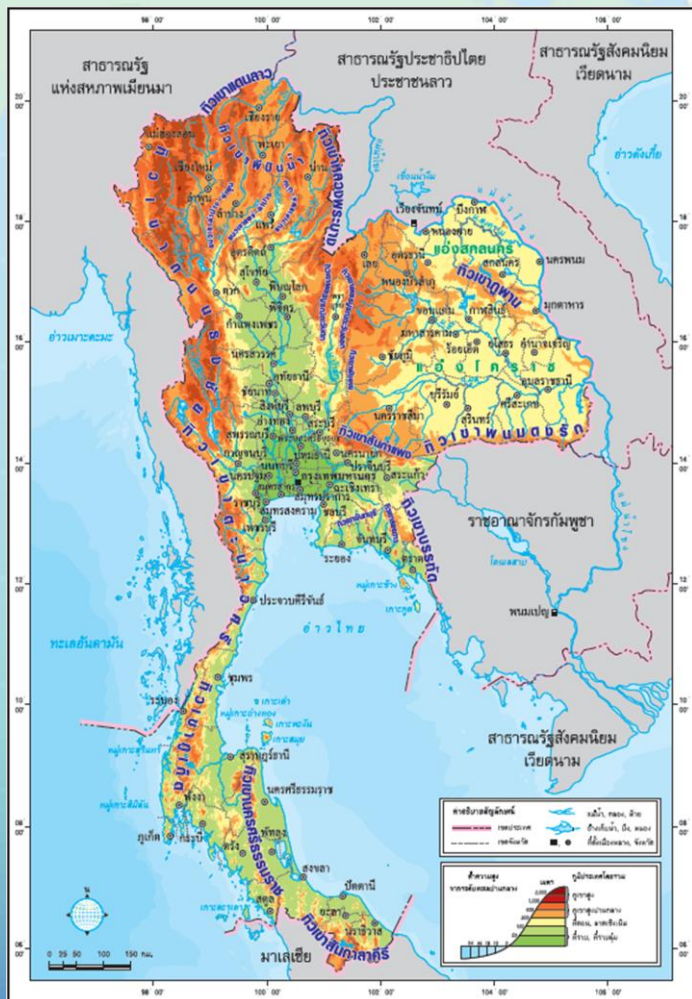

คำชี้แจง
บทบาทครูปลายทาง

๑. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑
เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ แผนที่
๒. ครูให้ความช่วยเหลือนักเรียน
ตามความเหมาะสม

ใบงานที่๑ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ แผนที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนสังเกตแผนที่กายภาพของประเทศไทย แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสี่เหลี่ยม หน้าคำตอบที่ถูกต้อง

ภาคเหนือ

๑. ภูมิประเทศภาคเหนือส่วนใหญ่เป็น ที่ราบ ภูเขา
๒. มีทิวเขาสำคัญ ได้แก่ ทิวเขาผีปันน้ำ ทิวเขาบรรทัด

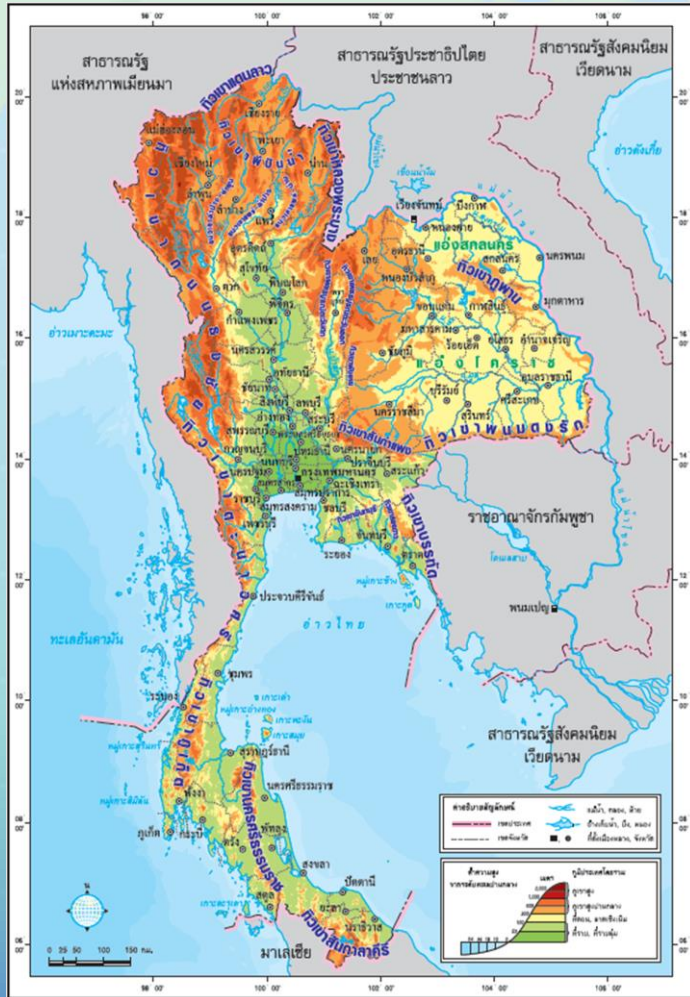
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. ภูมิประเทศภาคอีสานส่วนใหญ่เป็น ที่ดอน ที่ราบลุ่ม
๒. ทิวเขาที่กั้นกับกัมพูชา คือ ทิวเขาภูพาน ทิวเขาพนมดงรัก

ใบงานที่ ๑ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ แผนที่

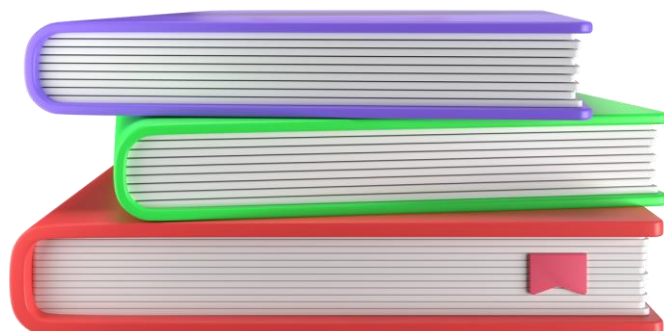
ภาคกลาง

- ภูมิประเทศภาคกลางส่วนใหญ่เป็น ที่ราบ ภูเขาสูง
- พื้นที่ตอนล่างติดกับ อ่าวไทย ทะเลอันดามัน

ภาคใต้

- ภาคใต้มีลักษณะเป็นคาบสมุทรฝั่งตะวันตกติด ทะเลอันดามัน อ่าวไทย
- ด้านทิศใต้ติดกับประเทศมาเลเซีย โดยมีทิวเขากั้น คือ ทิวเขาภูเก็ต ทิวเขาสันกาลาคีรี
- จากลักษณะทางกายภาพของภาคใต้ ส่งผลให้ประชากรอาชีพใดเป็นจำนวนมาก ปลุกพืชเมืองหนาว ประมง

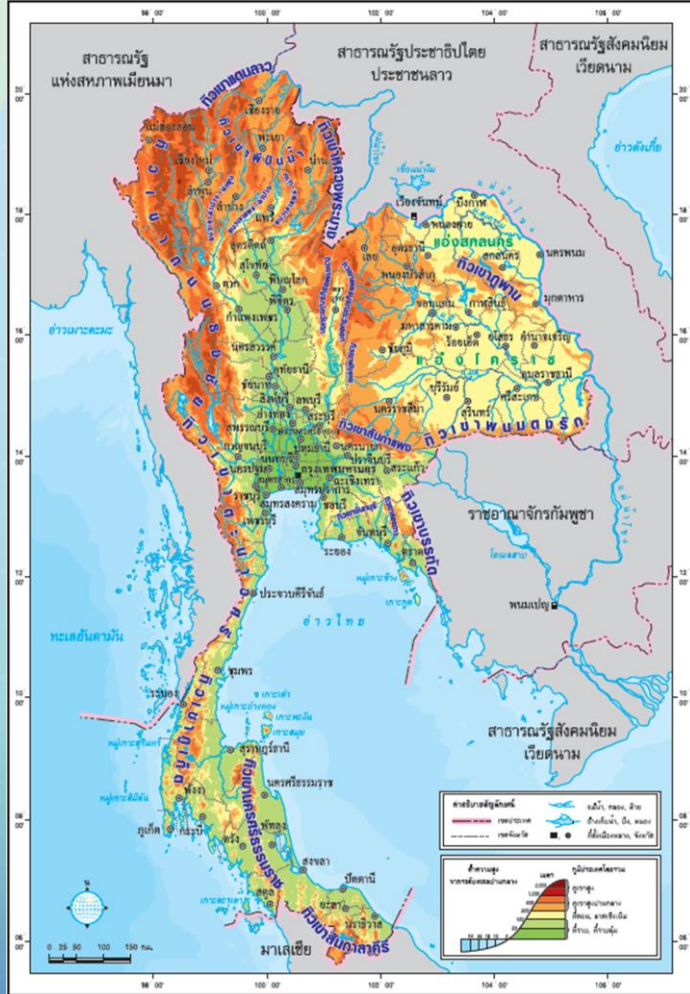
สรุปบทเรียน

เฉลยใบงานที่ ๑ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ แผนที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนสังเกตแผนที่กายภาพของประเทศไทย แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสี่เหลี่ยม หน้าคำตอบที่ถูกต้อง

ภาคเหนือ

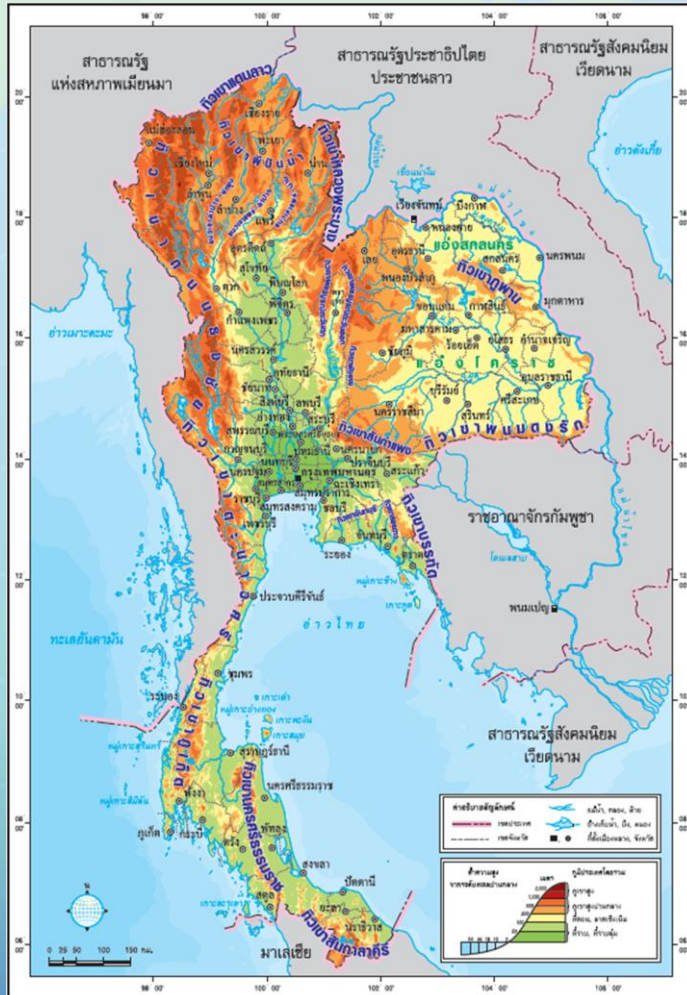
๑. ภูมิประเทศภาคเหนือส่วนใหญ่เป็น ที่ราบ ภูเขา
๒. มีทิวเขาสำคัญ ได้แก่ ทิวเขาผีปันน้ำ ทิวเขาบรรทัด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. ภูมิประเทศภาคอีสานส่วนใหญ่เป็น ที่ดอน ที่ราบลุ่ม
๒. ทิวเขาที่กั้นกับกัมพูชา คือ ทิวเขาภูพาน ทิวเขาพนมดงรัก

เฉลยใบงานที่ ๑ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ แผนที่

ภาคกลาง

๑. ภูมิประเทศภาคกลางส่วนใหญ่เป็น ที่ราบ ภูเขาสูง
๒. พื้นที่ตอนล่างติดกับ อ่าวไทย ทะเลอันดามัน

ภาคใต้

๑. ภาคใต้มีลักษณะเป็นคาบสมุทรฝั่งตะวันตกติด ทะเลอันดามัน อ่าวไทย
๒. ด้านทิศใต้ติดกับประเทศมาเลเซีย โดยมีทิวเขากั้น คือ ทิวเขาภูเก็ต ทิวเขาสันกาลาคีรี
๓. จากลักษณะทางกายภาพของภาคใต้ ส่งผลให้ประชากรอาชีพใดเป็นจำนวนมาก ปลุกพืชเมืองหนาว ประมง

สรุป

แผนที่ คือการจำลองสิ่งต่าง ๆ บนพื้นผิวโลก มาย่อส่วนให้เล็กลง แล้วนำมาเขียนลงกระดาษแผ่นราบ สิ่งเหล่านี้แสดงบนแผนที่โดยใช้สี เส้นหรือรูปร่างต่าง ๆ ที่เป็นสัญลักษณ์แทน ประโยชน์ของแผนที่มีมากมาย เช่น ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน ในเรื่องการเดินทาง ด้านการทหาร รู้จักเส้นทางการเดินทาง ด้านเศรษฐกิจกับการปกครอง กำหนดอาณาเขตของจังหวัดต่าง ๆ ได้ชัดเจน

บทเรียนครั้งต่อไป

เครื่องมือทางภูมิศาสตร์
ภาพถ่ายดาวเทียม ภาพถ่ายทางอากาศ

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๒

เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์

ภาพถ่ายดาวเทียม ภาพถ่ายทางอากาศ

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

